

between the definitions of the genealogy of personalistic thinking formed in North America and the divergences of classifications of doctrines of personhood created in that country. These tendencies are connected with the narrowness of the inner field of vision of American personalism which has been determined by the durable domination of its self-reflection in the sphere of study of the national-cultural type of philosophizing developed into the philosophical consciousness in the New World as well as the prevalence of the «universal» approach in the European personalists' interpretations of the creative works of their colleagues from the USA. The authors proves that only special mode of comprehending the personalistic philosophy appeared on the North American continent will pave the way to the formation of the unprejudiced outer point of view on the process of its foundation and development. This method predicts revealing the meta-ontological dimension of personality which has not been disclosed in rationalistic abstractions, but foreseen in the approaching of the philosophical discourse to the immediate experience of communication with God.

Keywords: *Person of Creator; human personality, Christian genealogy of personalistic thought, American personalism, personal identity, personalistic way of being.*

УДК 130.123.3

Чаплигін О. К.,

доктор філософських наук, професор,
завідувач кафедри філософії та політології
Харківський національний автомобільно-дорожній університет
(Харків, Україна), E-mail: phil@kharkov.ua

Сук О. Є.,

ст. викладач кафедри філософії та політології,
Харківський національний автомобільно-дорожній університет
(Харків, Україна), E-mail: suk.elena2010@yandex.ru

ПЕРСПЕКТИВИ ТА ГЛУХІ КУТИ НАУКОВО-ТЕХНІКО-ТЕХНОЛОГІЧНОГО ПРОГРЕСУ (НТП)

Анотація. *Розглядаються особливості сучасного науково-техніко-технологічного прогресу, який привів до розвитку технологій, які впливають на людину, структури його ідентичності, форми комунікації. Аналізується вплив новітніх технологій на трансформацію соціокультурного середовища.*

Підаються критичному аналізу утопічні сподівання, пов'язані з масовим розповсюдженням конвергентних технологій (НБИКС) та їх здатності сприяти трансгуманістической еволюції.

Ключові слова: *технології, конвергенція, конвергентні технології, гуманізм, трансгуманізм, трансгуманістична еволюція.*

Початок ХХІ століття запропонував нове розуміння місця людини в природі і природи самої людини. Цьому передували цілий ряд відкриттів і експериментів, що суттєво розширили можливості людського розуму в процесі пізнання і створення абсолютно нових технологій виробництва, розвитку природного середовища. Криза світової соціально-економічної системи, перехід до нового технологічного укладу, викликали необхідність створення нових алгоритмів і технологій розвитку. У зв'язку з цим у сучасному суспільстві спостерігається тенденція зростання ролі науки, використання її досягнень в усіх технологічних сферах. З іншого боку, трансформується сама наука, все більш зростаючись з технікою і технологіями, що характеризує перехід до постіндустріального суспільства [1, с. 32].

Слід зазначити, що контури нової техногенної цивілізації вже набули чіткості і разом з тим змінилися пріоритети та змістовні характеристики того процесу, який раніше мав назву науково-технічного прогресу (НТП), а сьогодні, на наших очах перетворився на науково-техніко-технологічний прогрес (НТПТ). Однак, все більш сумнівним виглядає у зазначеній аббревіатурі і термін «прогрес»: надто неоднозначними і суперечливими виявляються зміни, що відбуваються [2].

Тривалий час в НТП лідерство зберігали наука і техніка, які досягли на цьо-

му шляху вражаючих результатів, що склали в кінцевому рахунку фундамент техногенної цивілізації. Технологія представлялася складовою частиною інженерії, її породженням. Але поступово вона розширювала поле свого впливу на операціональні, діяльнісні, соціокультурні складові інженерної сфери, а також поширювала свій вплив далеко за межі вирішення безпосередньо поставлених завдань перетворюючись на найважливішу складову нової техніко-технологічної реальності. Технологія, таким чином, пов'язувала воедино науку, інженерію, проектування і виробництво, з одного боку, і соціально-культурні процеси, з іншого [3; 2].

З розвитком технології відбуваються кардинальні зміни в механізмах і умовах прогресу техніки та технічного знання. Вже не встановлення зав'язків між природними процесами і технікою (винахідництво) і не розрахунки та розробки технічних виробів (інженерія) є визначальними в технічному прогресі, а різноманітні комбінації сформованих ідеальних технічних об'єктів, наявних видів дослідницької, інженерної та проектної діяльності, технологічних і винахідницьких процесів, операцій і принципів [2].

Технологія, особливо у розвинених в економічному відношенні країнах, вже сьогодні виглядає тією суперсистемою (техносферою), яка визначає формування і розвиток всіх технічних систем, виробів, а також і технічного знання [3, с. 147]. Розвиваючись вже в межах технології, а не навпаки, інженерія все більше стає стихійною, некерованою, в окремих випадках деструктивною. Тепер характер інженерних завдань визначається не наявністю людських потреб, які потрібно задовольняти шляхом науково-технічної творчості, а можливостями техносфери та технології, які через соціальні механізми самі формують певні потреби, а через їх задоволення – і «техногенні» якості людини. Так технологія підпорядковує собі не лише техніку і інженерію, але й саму людину і суспільство. В результаті типовою для технологізованого суспільства стає техногенна людина з розірваною, спрощеною свідомістю.

Людина все більше стає залежною від техніко-технологічних систем життєзабезпечення (починаючи з обладнання житла, побуту, медичного обслуговування, і, закінчуючи організацією та використанням вільного часу). Вона цілком підпорядковується техніко-технологічним ритмам, потребам, сформованим і запропонованим інноваціям. Людина і природа не встигають адаптуватися до стрімких змін, породжених техніко-технологічною сферою.

Криза інженерії супроводжується кризою раціональності як такої і відповідної картини світу. Виявилось, що розум – це сила, яка може слугувати людині, а може бути джерелом деструктивного впливу на неї, на суспільство, на культуру, на духовність. Таким чином, стає все більш необхідним привнесення в процеси пізнання і перетворення світу ціннісної складової, обліку соціальних, етичних, культурних елементів.

Проблематизації функціонування техносфери сприяє і виникнення неklasичних технічних наук, специфіка яких проявляється в особливій значущості комплексних досліджень, в необхідності розробки спеціальних і теоретичних методів дослідження для вирішення специфічних завдань. Технічні неklasичні науки складаються з різнорідних предметних і теоретичних частин, системних і блок-схемних моделей об'єктів, які використовуються як специфічні засоби і мови опису цих об'єктів. До нетрадиційних наук відносяться також різного роду системи «людина-машина», складні технологічні системи. Тому важливим є вивчення закономірностей створення різних технічних систем та їх властивостей, а також властивостей систем різного ступеня складності [3, с. 17].

Зазначені зміни не можуть не позначатися на життєдіяльності як окремої людини, так і соціуму в цілому. Так, сьогодні важко обійти увагою вплив нових інформаційних технологій на людину, на структури її ідентичності, форми

комунікації, типи особистості, що формуються в результаті спілкування з новою технікою. Справа в тому, що сучасну техніку (особливо інформаційну) вже недостатньо розглядати лише як інструмент, що є продовженням природних «органів праці». Сьогодні ці інструменти спрямовані не тільки на зовнішні об'єкти людської діяльності, але всередину самого суб'єкта, змінюючи структуру його діяльності або породжуючи нові її форми» [4, с. 86]. А найголовніше, що нова техніка, розширюючи можливості людини, разом з тим підпорядковує собі останню, викликаючи цілий спектр взаємин – від повної залежності і неприязні техніки до її обоження.

Дослідники сучасної культури відзначають, що нині людина зіткнулася з новим для себе явищем – з «хижацькими технологіями». Мова йде про «ненажерливі» речі, що несуть в собі спокусу, що стали більшими, ніж вони є насправді; речі, в яких злилися засіб і зміст, технологія і психологія, і які, крім задоволення потреби, заради якої вони і були створені, починають задовольняти інші потреби або навіть їх породжувати [4, с. 88].

Якщо раніше нові технології виступали продовженням людського тіла і органів [5], то сучасна електронна (в тому числі інформаційна) техніка виступає продовженням вищих психічних функцій, створюючи нові форми мислення, пам'яті, уваги. Використання нових технологій призводить до інтеріоризації інформаційних та інших сигналів, тобто до засвоєння через психічні механізми, і тим самим до змін у відносинах людини з реальністю, у зв'язку з появою нових можливостей. Новітні засоби комунікації орієнтовані на максимальний взаємозв'язок з користувачем і споживачем, стають невід'ємною частиною останнього, і без них користувач вже не уявляє свого подальшого існування. «Гранично розширивши світ людини, знищивши просторово-часові межі, зробивши можливим... доступ до будь-якої необхідної інформації, новітні технології фактично зробили людину своїм додатком, і вона добровільно віддалася їм у спокусі отримати нову інформацію, задоволення, і в кінцевому рахунку владу» [4, с. 89]. Фактор володіння і вміння користуватися технологічними медіумами стає умовою зростання соціального статусу людини. Нові вимоги до природи людини та якості людського потенціалу, до підготовки і освіти нових фахівців в галузі науки і технологій, викликали необхідність появи високих соціогуманітарних технологій, що конвергують з високими виробничими технологіями [6, с. 120].

У сучасній філософській думці багато уваги приділяється так званим конвергентним технологіям, завдяки яким стало можливим об'єднання науки, техніки і технологій в єдиний комплекс [7].

Не зважаючи на те, що термін «конвергенція» має різні трактування, всіма дослідниками конвергенція розглядається як процес, що змінює парадигму розвитку науки: від вузькоспеціалізованого знання до злиття наук і конвергенції технологій, до виникнення нового науково-технологічного укладу, заснованого на об'єднанні нано-, біо-, інформаційних, когнітивних і соціогуманітарних наук і технологій.

Конвергентні технології мають величезний футуристичний потенціал, оскільки людство стоїть на порозі нового еволюційного кроку, коли під впливом технологій людина зможе змінитися як вид, перетворитися не тільки фізично, але й духовно, тим самим забезпечивши виживання і розвиток всієї цивілізації.

На думку футуролога Р. Курцвейла сьогодні навіть вже є технічна можливість відсканувати людський мозок та відновити його електронну копію. Курцвейл пропонує варіант взаємодії біологічного інтелекту та обчислювальних технологій, що дасть можливість створення нанороботів, що зможуть контролювати стан мозку та копіювати його. Безперечно, постає питання, чи можна вважати штучну «копію» людиною. Австралійський філософ Д. Чалмерс звертає увагу на те, що людина втрачає свідомість кожного разу, коли засинає і прокидаючись повертається

до свідомості, як «до нового світанку, наче до нової особистості». Чалмерс робить висновок, що по аналогії є можливим і відтворення із збереженої копії [8].

Як бачимо, з розвитком нано-, біо-, інфо-, когнітивних і соціогуманітарних мегатехнологій пов'язана перспектива нової технологічної революції. Конвергентні ефекти мегатехнологій, багаторазово посилюють їх вплив на людину та суспільство, становлять суть їх феномену, який позначається як НБІКС (NBICS)-конвергенція.

Сьогодні модель NBICS–конвергенції сприймається як основний каталізатор техногенної модифікації технологічного та соціального середовища. Це наукова методологія мережевого світу, фактор міждисциплінарного об'єднання різних галузей знань і появи нових об'єднань, що володіють синергетичним ефектом.

Пафосом преклоніння перед конвергентними технологіями пройняті заяви і декларації представників стратегічного громадського руху «Росія-2045» в яких висловлюється впевненість, що існуюча антропологічна криза може бути подолана завдяки використанню технологій НБІКС і трансгуманістичної еволюції [9, с. 27]. При цьому висловлюється думка про те, що людство до середини ХХІ століття здатне буде досягти таких успіхів на цьому шляху, що реально можна буде говорити про безсмертя людини [9, с. 35]. Саме завдяки використанню технологій НБІКС, на думку представників стратегічного громадського руху «Росія-2045», може бути подолана існуюча антропологічна криза. Так, у колективній монографії, присвяченій теоретичному осмисленню проблем майбутньої цивілізації «Глобальне майбутнє 2045. Конвергентні технології (НБІКС) і трансгуманістична еволюція» [4, с. 85-27] завдано загальний прогностичний ракурс на найближчу і більш віддалену перспективу прогресу науки і технологій, а також предметно обговорено перспективи розвитку андрюїдної робототехніки, інтерфейсів мозок–комп'ютер, моделювання мозку, перенесення індивідуальної свідомості людини на небіологічний субстрат та ін. Автори монографії, серед яких відомі філософи та фахівці: В. С. Стьопін, А. П. Назаретян, С. В. Кричевський, В. О. Лепський, В. Р. Горохов, М. Декер, В. І. Аршинов, Д. Чеклєцов, Д. І. Дубровський, та ін, розглядають проблеми точок зростання нових людських цінностей, світоглядної перспективи планетарної цивілізації, розселення людства поза межами Землі, створення суб'єктів розвитку в контексті еволюції технологічних укладів, технологічних ризиків при розробці та впровадженні інтелектуальних автономних роботів, свідомості і мозку у зв'язку з створенням конвергентних технологій, зворотного конструювання мозку, інформаційної цілісності людини та ін. Багато які з цих проблем, на перший погляд, представляються мало не фантастичними, але вони вже стали новою реальністю [10]. Дослідники зазначають, що «технології начебто отримують стимул в контексті трансгуманістичної концепції людини, і навпаки, трансгуманістичні концепції використовують фактуру технологій для осмислення людини» [12]. Це підтверджує схожість трансгуманізму зі сферою, де формуються понадзавдання для розвитку науки у найближчі десятиріччя.

Трансформуючи соціокультурне середовище, новітні технології здатні впливати на світогляд і світорозуміння сучасної людини, на притаманну їй систему образів думки, сенсів, цінностей, норм та ідеалів, стереотипів. Крім того, мегатехнології значно спрощують маніпулювання свідомістю, у зв'язку з чим свобода людини у прийнятті тих чи інших рішень виявляється уявною, що і призводить до втрати почуття реальності навколишнього світу, оскільки технології не лише багато дають людині, але і змушують людину служити їм, прирівнюючи технології до вищих цінностей, що може за досить короткий час зруйнувати традиційні цінності (що ми вже спостерігаємо сьогодні). Надмірне захоплення мегатехнологіями здатне позбавити людину навіть сенсу її існування. На протипагу цим тенденціям необхідно ставити питання про створення механізмів, що породжують дивергентні процеси, що створюють неоднорідність дисциплінарних полів, щ є важливим для появи

нового знання.

Отже, конвергентні технології задають нову стратегію розвитку цивілізації і в цій якості потребують всебічного осмислення.

Однак, мабуть, однією з найбільш гострих і полемічних є проблема еволюції людської природи, втрата тієї біологічної основи, яка визначала природну сутність виду *homo sapiens*. Конвергентні технології націлені на задоволення біологічних і фізіологічних потреб людини, а також досягнення екзистенціальної безпеки, однак існує небезпека радикальної зміни в життєдіяльності людини і суспільства.

Суперечливим є питання про те, який тип людини прийде на зміну *homo sapiens*: надлюдина, постлюдина, біоробот або техногенна людина. Більшість дослідників схильються до останнього терміна, розуміючи під ним залежність людської істоти від технічних засобів і результатів їх функціонування [13, с. 187]. Техногенність в даному випадку продукує нові модули буття культури, соціальності людини, що укорінюється як світоглядний принцип, механізм цивілізаційного розвитку. Разом з тим техногенна людина «не приходить на зміну людині розумній, але є сходинкою її розвитку – технологізованою людиною розумною [13, с. 186].

Протенавні сьогодні суперечності наслідків наукового і науково-технологічного прогресу змушують шукати певні обмеження. Так, Д. Нейсбіт бачить вихід з ситуації в «глибокій гуманності», під якою він розуміє як здатність прийняти технологію, яка зберігає нашу людяність, так і відкинути технологію, яка грубо в неї вторгається, а також вміння поставити питання про те, яке місце має займати технологія в житті кожної людини і суспільства в цілому [14, с. 41]. Розглядаючи високі технології в їх різноманітних проявах Д. Нейсбіт, називає сучасне суспільство «суспільством, що отруєне технологією» і відзначає шість симптомів такого «отруєння». Серед них – страх перед технологією і преклоніння перед нею; невміння відрізнити реальність від фантазії; прийняття насильства як форми життя; життя у відчуженні і неухважності [14, с. 11–36]. При цьому навіть такі, на перший погляд відносно нешкідливі симптоми, як перевага швидких рішень у всьому і любов до технології як до іграшки [14, с. 11–16], в інформаційному суспільстві набувають зловісного забарвлення. Але автор не дає будь-яких теоретичних визначень глибокого гуманізму [14, с. 39–41].

Учасники руху «Росія-2045» сподіваються в цьому плані на трансгуманізм і намагаються підвести під це поняття теоретичну базу. Так, один з авторів збірника руху «Росія-2045» В. В. Дьомін розглядає «гуманізм» і «трансгуманізм» як однотипні, що несуть певне світоглядне навантаження. Таким чином, гуманізм в загальному вигляді може бути представлений як «світогляд антропоцентризму», де людина є особою, що самостверджується або індивідуальністю [9, с. 197]. Трансгуманізм розглядається як розвиток гуманізму, що ставить перед людиною і людством надзавдання – «подолання біологічної зумовленості людської істоти, одним з аспектів якого повинно стати досягнення так званого кібернетичного безсмертя» [9, с. 198]. Тим самим буде подолана біологічна обумовленість і забезпечений перехід до «керованої еволюції», заміна біологічної еволюції еволюцією кібернетичною [11, с. 69–72].

Критики трансгуманізму (одним з найбільш послідовних серед них є В. О. Кутирьов), характеризують останній як заперечення гуманізму: «трансгуманізм благословляє поневолення людини процесами подальшого технологічного розвитку, її перетворення в матеріал процесу» [12, с. 10]. І «щоб відбити концептуальну атаку ідеологів смерті людини шляхом її технічного переродження: гуманізм або трансгуманізм, антропологія або гуманологія, буття або ніщо – треба вибирати щось одне» [15, с. 80]. Ці ідеї В. О. Кутирьова є продовженням його радикальної критики постмодернізму. В. О. Кутирьов розглядає трансгуманізм як один із проявів філософського постмодернізму, ставить трансгуманістів (раціоналістів і сциентистів) в один ряд з антисциентистами і навіть антираціоналістично

орієнтованими представниками філософії постмодернізму (Ж. Дельоз, Ж. Дерріда).

Слід зазначити, що голос «радикального консерватора» В. О. Кутирьова не самотній. Так, академік С. С. Хоружий в одному з інтерв'ю відзначав наявність тенденції, що веде в напрямку кардинальної трансформації людини в якусь іншу істоту, інший вид, який умовно іменується постлюдиною. При цьому планується досягти цього на суто технологічній основі завдяки комп'ютерним (кіборг) і біологічним (мутант) варіантам постлюдини. «Очевидно, - каже С. С. Хоружий, - що людина відмовляється від себе, обдумано і методично здійснює втрату своєї видової ідентичності. Звичайно, ці процеси можна називати постлюдськими, але очевидно і те, що цей термін, по суті є ефемизмом: перед нами сценарій смерті людини» [16]. Сакраментальне питання: для чого потрібні ці нововведення, вносить у заголовок статті І. В. Владленова і резонно зауважує, що перш, ніж тотально впроваджувати конвергентні технології в усі сфери життєдіяльності людини, необхідно отримати відповіді на питання про наслідки – біологічних, психологічних, соціальних та ідеологічних – такого роду кроків [17, с. 71].

У свою чергу С. А. Храпов задається питанням, які межі технологізації людини в культурному, психо-екзистенціальному та біологічному аспектах [18]. У всякому разі залишається більше питань, ніж обгрунтованих і однозначних відповідей на них.

Однак, відсутність відповідей на питання не є аргументом до того, щоб такі питання не ставити і не шукати шляхи виходу з кризової ситуації: все, що можна передбачити і обчислити, необхідно передбачати і обчислювати, по мірі можливості відмовляючись від проєктів, ефект від яких не можна визначити, а шкода можлива.

Очевидно, що сьогодні необхідне нове розуміння техніки, яке пододало б натуралістичний підхід і виходило б на визначення її як прояв складних інтелектуальних і соціокультурних процесів, як особливого середовища для людини, яке би не нав'язувала людині архетипи поведінки, ритми функціонування, стиль мислення, естетичні уподобання та інше. Іншими словами необхідно розуміти, яка техніка нам підходить і прийнятна, з якими обмеженнями своєї волі ми будемо згодні, які цінності розвитку ми прийнемо, а які відкинемо як невідповідні нашому розумінню людини та її гідності, з нашим розумінням ідеалів дійсної (позитивної) культури, історичного прогресу, гідного майбутнього. Тому і виходу з глухого кута технічного розвитку слід шукати на шляхах гуманізації, врахуванні екологічних, антропологічних, соціально-ціннісних чинників у створенні і використанні техніки. Нова цивілізація, якщо її вдасться сформулювати має спиратися на нову, гуманітарно-орієнтовану техніку та техніко-технологічний розвиток, більш безпечний для людини, суспільства і природи.

БІБЛІОГРАФІЧНІ ПОСИЛАННЯ :

1. Лекторский В. А. Философия, общество знания и перспективы человека / В. А. Лекторский // Вопросы философии. – 2010. – № 8. – С. 30–34.
2. Розин В. М. Философия техники [Электронный ресурс] / В. М. Розин // Личность. Культура. Общество. Междисциплинарный научно-практический журнал социальных и гуманитарных наук. 2004, Т. VI. Вып. 3 (23). – М.: 2004. – Режим доступа: <http://gtmarket.ru/laboratory/doc/6309> (дата звернення 20.05.2015) – Назва з екрана.
3. Мовчан С. П. Основы философии техники / С. П. Мовчан, О. К. Чаплигин / Навч. посібник. – Х.: Вид-во Форт, 2013. – 316 с.
4. Емелин В. А. Технологические соблазны информационного общества: предел внешних расширений человека / В. А. Емелин, А. Ш. Тхостов // Вопросы философии. – 2010. – №5. – С. 84-90.
5. Маклюэн М. Понимание медиа. Понимание медиа: Внешние расширения человека [Электронный ресурс] / М. Маклюэн – М.: Издательский дом: КАНОН-пресс-Ц, 2003 – Режим доступа: <http://bookap.info/design/img/pdf.gif> (дата звернення 20.05.2015) – Назва з екрана.
6. Шевченко Ю. С. Феномен конвергенции науки, технологий, образования в кон-

тексте научно-технологического развития человечества / Ю. С. Шевченко, Н. З. Алиева // Экономические и гуманитарные исследования регионов. – 2011. – № 4, – С. 121–127.

7. Малинецкий Г. Г. Когнитивный вызов и информационные технологии. / Г. Г. Малинецкий, С. К. Маненков, Н. А. Митин, В. В. Шишов // Подготовка кадров, методическое, алгоритмическое и программно-технологическое обеспечение. – М.: ИПМ им. М. В. Келдыша. 2009. – Препринт №11.

8. Драницына А. Эмуляция мозга. Бессмертие личности или копия? [Электронный ресурс] / А. Драницына // Ежемесячный журнал международного движения «За чистое видение» – Режим доступа: <http://ecologyofthinking.ru/trans/emulyatsiya-mozga-bessmertie-lichnosti-ili-kopiyu-mart-15-2.html> (дата звернення 20.05.2015) – Назва з екрана.

9. Глобальное будущее 2045. Конвергентные технологии (НБИКС) и трансгуманистическая эволюция. – М.: «Изд-во МБА», 2013. – 272 с.

10. Кудашов В. И. Глобальное будущее 2045 (рецензия) / В. И. Кудашов, Н. В. Омельченко // Вопросы философии. – 2014. – 8. – С. 176–181.

11. Чаплигин О. К. Трансгуманізм у сучасному людинознавстві: перспективи і виклики / О. К. Чаплигин, О. Є. Сук // Філософія у сучасному світі: Матеріали міжнародного міжвузівського науково-практичного семінару, 20–21 листопада 2015р. // Ред. кол. Я. В. Татаров, А. В. Кіпенський, Л. В. Перевалова. – Х.: «Точка». – 2015. – 128с.

12. Кутырев В. А. Как и куда сдвигается гуманитарная парадигма? / В. А. Кутырев // Философия и культура. – 2009, – № 10. – С. 94–99.

13. Тищенко П. Д. Россия 2045: Котлован для аватара (Размышления в связи с книгой «Глобальное будущее 2045... / П. Д. Тищенко // Вопросы философии. – 2014. – № 8. – С. 181–187.

14. Нейсбит Дж. Высокая технология, глубокая гуманность: Технологии и наши поиски смысла / Дж. Нейсбит при участии Наны Нейсбит и Дугласа Филипса; пер. с англ. А. Н. Анваера. – М.: АСТ: Трауиткнига, 2005. – 381 с.

15. Кутырев В. А. Философия трансгуманизма / В. А. Кутырев – Н. Новгород: НГУ, 2010. – 85 с.

16. Хоружий С. С. «Размывание себя» / С. С. Хоружий // Частный корреспондент. – 2009. – 21 октября

17. Владленова И. В. Конвергентные технологии и человек: изменения мира. Знать бы для чего... / И. В. Владленова // Вопросы философии. – 2001. – № 11. – С. 64–79.

18. Храпов С. А. Техногенный человек: проблемы социокультурной онтологизации / С. А. Храпов // Вопросы философии. – 2014. – № 9. – С. 66–75

19. Чаплыгин А. К. У-блюдошный «коммунизм» Андрея Платонова в мире странных людей / А. К. Чаплыгин // Философия в культуре: актуальные контексты. – Х.: Изд-во «Лидер», 2014. – С. 211–235

REFERENCES:

1. Lektorskiy V. A. Filosofiya, obshchestvo znaniya i perspektivy cheloveka [Philosophy, Society of Human knowledge and perspectives] // Voprosy filosofii. 2010. № 8. – S. 30–34.

2. Rozin V. M. Filosofiya tekhniki [Philosophy of technology] [Electronic resource] // Lichnost'. Kul'tura. Obshchestvo. Mezhdistsiplinarnyy nauchno-prakticheskiy zhurnal sotsial'nykh i gumanitarnykh nauk. 2004, T. VI. Vyp. 3 (23). — М.: 2004. – Access mode: <http://gtmarket.ru/laboratory/doc/6309>

3. Movchan S. P., Chaplyhin O. K. Osnovy filosofii tekhniki [Fundamentals of philosophy of technology] / Navch. posibnyk. – Kh.: Vyd-vo Fort, 2013. – 316 s.

4. Emelin V. A., Tkhostov A. Sh. Tekhnologicheskie soblazny informatsionnogo obshchestva: predel vneshnikh rasshireniy [Technological temptations of the information society: the outer limit of human extensions] // Voprosy filosofii. – 2010. - №5. – s. 84–90.

5. Maklyuen M. Ponimanie media. Ponimanie media: Vneshnie rasshireniya cheloveka [Understanding Media. Understanding Media: External Expansion man] [Electronic resource]– М.: Izdatel'skiy dom: KANON-press-Ts, 2003 – Access mode: <http://bookap.info/design/img/pdf.gif>

6. Shevchenko Yu. S., Alieva N. Z. Fenomen konvergentsii nauki, tekhnologii, obrazovaniya v kontekste nauchno-tekhnologicheskogo razvitiya chelovechestva [The phenomenon of convergence of science, technology and education in the context of scientific and technological development of mankind] // Ekonomicheskie i gumanitarnye issledovaniya regionov. – 2011. – № 4. S. 121–127.

7. Malinetskiy G. G., Manenkov S. K., Mitin N. A., Shishov V. V. Kognitivnyy vyzov i informatsionnye tekhnologii. [The cognitive challenge, and information technology] // Podgotovka kadrov, metodicheskoe, algoritmicheskoe i programmno- tekhnologicheskoe obespechenie. – M.: IPM im. M. V. Keldysha. 2009. – Preprint №11.

8. Dranitsyna A. Emulyatsiya mozga. Bessmertie lichnosti ili kopiya? [The cognitive challenge, and information technology] [Electronic resource] // Ezhemesyachnyy zhurnal mezhdunarodnogo dvizheniya «Za chistoe videnie» – Access mode: <http://ecologyofthinking.ru/trans/emulyatsiya-mozga-bessmertie-lichnosti-ili-kopiya-mart-15-2.html>

9. Global'noe budushchee 2045. Konvergentnye tekhnologii (NBKS) i transgumanisticheskaya evolyutsiya [Global Future 2045 Convergent Technologies (NBKS) and transhumanist evolution]. – M.: «Izd-vo MBA», 2013. – 272 s.

10. Kudashov V. I., Omel'chenko N. V. Global'noe budushchee 2045 (retsenziya) [Global Future 2045 (review)] // Voprosy filosofii. – 2014. – 8. – s. 176–181

11. Chaplyhin O. K., Suk O. Ye. Transhumanizm u suchasnomu liudynoznavstvi: perspektivy i vyklyky [Transhumanism in the modern human nature: Prospects and Challenges] // Filosofii u suchasnomu sviti: Materialy mizhnarodnogo mizhvuzivskoho naukovopraktychnoho seminaru, 20–21 lystopada 2015r. // Red. kol. Ya. V. Tataroev, A. V. Kipenskiy, L. V. Perevalova. – Kh.: «Tochka». – 2015. – 128s.

12. Kutyrev V. A. kak i kuda sdvigaetsya gumanitarnaya paradigma? [How and where humanitarian paradigm shifts?] // Filosofiya i kul'tura. – 2009, № 10. – S. 94–99.

13. Tishchenko P. D. Rossiya 2045: Kotlovan dlya avatara (Razmyshleniya v svyazi s knigoy «Global'noe budushchee 2045... [Russia 2045: Pit for avatar (Reflections in connection with the book «Global Future 2045 ...)] // Voprosy filosofii. – 2014. – № 8. – S. 181–187.

14. Neysbit Dzh. Vysokaya tekhnologiya, glubokaya gumannost': Tekhnologii i nashi poiski smysla [High technology, deep humanity: Technology and our search for meaning]. – M.: ACT: Trayuitkniga, 2005. – 381 s.

15. Kutyrev V. A. Filosofiya transgumanizma [The philosophy of transhumanism] – N. Novgorod: NGU, 2010.,

16. Khoruzhiy S. S. «Razmyvanie sebya» [«Blurring itself»] // Chastnyy korrespondent. – 2009. – 21 oktyabrya

17. Vladenova I. V. Konvergentnye tekhnologii i chelovek: izmeneniya mira. Znat' by dlya chego... [Convergent technologies and people: to change the world. To know why ...] // Voprosy filosofii. – 2001. – № 11. – S. 64–79.

18. Khrapov S. A. Tekhnogennyy chelovek: problemy sotsiokul'turnoy ontologizatsii [Convergent technologies and people: to change the world. To know why ...] // Voprosy filosofii. – 2014. – № 9. – S. 66–75

19. Chaplygin A. K. U-blyudochnyy «kommunizm» Andrey Platonov v mire strannykh lyudey [Bastard «communism» Andrei Platonov in the world of strange people] // Filosofiya v kul'ture: aktual'nye konteksty. – Kh.: Izd-vo «Lider», 2014. – S. 211–235

Чаплыгин А. К., доктор философских наук, профессор, заведующий кафедрой философии и политологии Харьковский национальный автомобильно-дорожный университет (Харьков, Украина), E-mail: phil@kharkov.ua

Сук А. Е., ст. преподаватель кафедры философии и политологии, Харьковский национальный автомобильно-дорожный университет (Харьков, Украина), E-mail: suk.elena2010@yandex.ru

Перспективы и тупики научно-техничко-технологического прогресса (НТТП)

Аннотация. *Рассматриваются особенности современного научно-техничко-технологического прогресса, который привел к развитию технологий, влияющих на человека, структуры его идентичности, формы коммуникации. Анализируется влияние новейших технологий на трансформацию социокультурной среды.*

Подвергаются критическому анализу утопические упования, связанные с массовым распространением конвергентных технологий (НБИКС) и их способности содействовать трансгуманистической эволюции.

Ключевые слова: *технологии, конвергенция, конвергентные технологии, гуманизм, трансгуманизм, трансгуманистическая эволюция.*

Chaplygin O, Ph.D. in philosophical science, professor, head of department of philosophy

and political science, Kharkiv National Automobile and Highway University (Kharkiv, Ukraine), E-mail: phil@kharkov.ua

Suk O., senior lecturer of the department of philosophy and political science, Kharkiv National Automobile and Highway University (Kharkiv, Ukraine), E-mail: suk.elena2010@yandex.ru

Prospects and deadlocks of the scientific and technical progress

Abstract. *The article contemplates the peculiarities, identity structures and communication forms of the modern scientific and technological progress which led to the development of technology which influenced the humanity.*

Modern technology should not be considered as a means directed towards the objects of human activity. Nowadays this means also concentrates on the individual, thus altering the structure of his activity. The latest technology can influence the outlook and worldview of a modern person by transforming the socio-cultural environment. The main condition of advancing of a person's social status consists in the ability to use technological media. However, the megatechnology considerably facilitates the manipulation of consciousness. It might lead to limiting person's freedom in decision-making and causing the loss of sense of reality. Person who is excessively involved in using recent technology may even lose the meaning of life. In contrast to that, the article suggests creating the mechanisms which generate the divergent processes that play an important part in establishing of the most recent knowledge. Although, advanced technology combine both new resources and new hazards. It is considered that joining the specialists from different fields and merging information space will not lead to the emergence of common scientific discourse. Scientific productive discourse can be formed by new mechanisms of communicative self-organization followed by thorough scientific expertise.

The article critically analyzes utopian hopes related to the mass spread of convergent technologies and their ability to contribute to the transhumanist evolution. It is mentioned that the convergent technologies have enormous futuristic potential, because the humanity is about to make a new evolutionary step. It is highlighted that convergent technologies can influence the alteration the human kind in both physical and moral aspects, thus leading to survival and further development of the civilization. Thus, the convergent technologies need further consideration. The article contemplates the peculiarities, identity structures and communication forms of the modern scientific and technological progress which led to the development of technology which influenced the humanity. It analyzes the influence of the latest technology on the transformation of the sociocultural environment.

The article critically analyzes utopian hopes related to the mass spread of convergent technologies and their ability to contribute to the transhumanist evolution.

Keywords: *technology, convergence, converging technologies, humanism, transhumanism, transhumanist evolution.*

УДК 130.2: 323.2

Рыжкова Д. С.,

аспирант кафедры теоретической и практической философии
Харьковского национального университета имени В. Н. Каразина
(Харьков, Украина), E-mail: darna.blackmoon@gmail.com

НОВЫЙ ГОРОЖАНИН КАК КУЛЬТУРНАЯ ИДЕНТИЧНОСТЬ

Аннотация. *В работе раскрываются основные принципы взаимодействия между современным городом и его обитателями. Даны некоторые характерные черты городского образа жизни и выявлена закономерность между их соблюдением городскими обитателями и степенью их включённости в сообщество. Выведен новый формат идентичности – идентичность нового горожанина, которая обладает рядом специфических черт. Сделаны выводы о неоднозначности и незавершённости данного феномена.*

Ключевые слова: *город, горожанин, идентичность, современность, городской образ жизни.*

Ни для кого не секрет, что в современном обществе наибольшим культурообразующим потенциалом обладают города. Наиболее актуальные представления о морали, образцы моды и политической культуры сосредоточены именно в них.